

ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΝΕΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΜΑΡΚΟΣ ΧΑΜΕΤΗΣ, ΓΑΒΡΙΗΛ ΡΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΟΥΡΟΥΜΗΣ

Α'

Περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ξένου, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη τιμᾶται σήμερον διττῶς, διχασθείσης τῆς περὶ αὐτοῦ παραδόσεως, ἐδημοσίευσεν εἰδικὴν μελέτην¹. Εἶχον δ' ὑπ' ὄψιν τὰς τε ἐντύπους ἀκολουθίας τοῦ Ξένου καὶ τοῦ Ἐρημίτου² καὶ χειρόγραφον ἐν Κισιάμῳ διασωθείσαν³. Ἀφ' ἱκανῶν δ' ἤδη ἐτῶν παρετήρησα ὅτι εἰς τὰς ἀκολουθίας αὐτὰς λανθάνουν συγγραφεῖς κανόνων μὴ γνωστοὶ ἄλλως ὥς ὑμνογράφοι. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι μὲ τὸν ἅγιον ἠσχολήθησαν ὑμνογραφικῶς Ἀντώνιος Γραδωνίγος⁴, Βενέδικτος ὁ Τζανκαρόλος⁵ καὶ ὁ γνωστὸς ὑμνογράφος Μάξιμος μοναχὸς

¹ Νικολάου Β. Τωμαδάκη, Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ξένος καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ, περ. «Κρητικὰ Χρονικά» Β', 1948, σσ. 47-72 (μετὰ δύο πινάκων)· ἐκεῖ καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Κρίσιν τῆς μελέτης μου ὁ Fr. Halkin ἐν AB LXVI, 1948, σ. 283. Τῷ αὐτῷ ἔτει 1948 ἀνετυπώθη ἐν Χανίοις ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Τιμοθέου Παπουτσάκη, «Ἀκολουθία καὶ βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου» 8^ο σ. 30 (+2) (εἰς τὰς σσ. 27-31 ἠπλουστεύθη ὁ βίος).

² Περὶ τῶν ἀκολουθιῶν Τωμαδάκης, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 48, σημ. 7 (ὄρα καὶ τὴν προηγουμένην ἐνταῦθα σησεῖωσιν) καὶ σ. 50.

³ Τωμαδάκης, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 51-52.

⁴ Οὗτος ἔγραψε στάσις γ' μακαρισταρίων ψαλλομένων εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ Ἐρημίτου ὅπου ἡ ἀκροστιχίς «Ἀντώνιος ἱερεὺς Γραδωνίγος τῶδ». Πρέπει νὰ εἶναι ὁ ὑπὸ Ἰωάννου Βελούδου, Ἑλλήνων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ, 1833, σ. 11 ἀναφερόμενος διδάσκαλος τῆς κοινοτικῆς σχολῆς Ἐνετίας «ὁ Κρής Ἀντώνιος Γραδωνίγος (sic) ἱερεὺς (1650)».

⁵ Τωμαδάκης, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 48, σημ. 6 καὶ σ. 52. Εἰς τὴν ἐκ Κισιάμου χειρόγραφον «Ἀκολουθία τῶν ἁγίων κυρ Ἰωάννου τοῦ ἐν Κρήτῃ καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἐνσταθίου συνοροταζομένων τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου...» περιλαμβάνεται «ὁ κανὼν τοῦ μάρτυρος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς: ἁμαρτωλὸς ἱερομόναχος Βενέδικτος ὁ Τζανκαρόλος». Τοῦ δὲ Ἐρημίτου ἔγραψεν ὁ Τζ. δύο στάσεις μακαρισταρίων μετ' ἀκροστιχίδος ἀμφοτέρως «Βενέδικτος ἱερομόναχος ὁ Τζανκαρόλος» (ἡ τρίτη στάσις κατ' ἀλφάβητον). Ὁ ἀγιορειτικὸς κῶδιξ 762, 60 ἱερᾶς μονῆς Ξενοφώντος (ιη' αἰ. περι-

*Μαζαράς*¹. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐπισκεφθεὶς τὴν ἱ. μονὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ὅπου διασώζονται λείψανα κρητικά περὶ τοῦ ἁγίου, εὔρον καὶ ἐμελέτησα τὸ χειρόγραφον 572 - E110² χαρτῶν τοῦ ιζ' αἰῶνος ἐκ φφ. 37 περιέχον «*Ἀκολουθία(ν) πλήρη τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἐρημίτου τοῦ λάμπαντος ἐν τῇ νήσῳ Κρήτη...*», ἐκράτησα δὲ καὶ ἔκτενεῖς σημειώσεις. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κώδικος τούτου προβαίνω εἰς τὸν διαχωρισμὸν τριῶν Κανόνων, ὧν ὁ πρῶτος εἶναι ἀνωνύμου ποιητοῦ κατ' ἀλφάβητον³, ὁ δεῦτερος συνίσταται ἐκ τῶν ῥῶδων α', γ', δ', ε', ς', ζ' η' καὶ θ' (λείπει ἢ συνήθως μὴ γραφομένη β' ῥῶδη) καὶ φέρει ἀκροστιχίδα «*ἀμαρτωλὸς ἱερομόναχος Μᾶρκας Χαμετής*». Τέλος ὁ τρίτος κανὼν εἶναι ἀπλοῦν τριῶδιον (ζ' η' καὶ θ') παραδίδει δ' ὡς ἀκροστιχίδα τὸ ὀνοματεπώνυμον γνωστοῦ προσώπου «*Γ'αβριήλ ὁ Ροδίτης*». Τὰς ἀρχὰς τῶν τροπαρίων τῶν ὡς ἄνω κανόνων διατάξας ἐκδίδω περαιτέρω. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐκδίδω ὀλόκληρον τὸν μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτον κανόνα τοῦ Δημητρίου τοῦ Σουρούμη, κυδωνιῆος ἱερέως, περὶ οὗ κανόνος ἤδη ἔχω ὁμιλήσει⁴, καὶ ὁ ὁποῖος σπουδαῖος εἶναι καὶ κατὰ τοῦτο, ὡς τὸν ἅγιον ἀναγνωρίζω ἐν Κυδωνίᾳ δράσαντα. Ὅμοίως ἐκδίδω καὶ τὸ συναξάριον τοῦ Ἐρημίτου ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἁγιορειτικοῦ χειρογράφου, τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁποίου εἶχον προαναγγείλει⁵. Σημειώτεον ὅτι τὸ συναξάριον τοῦτο εἶναι διάφορόν πως τῶν διὰ τῶν μεταγενεστέρων ἐντύπων παραδεδομένων βίων τοῦ ἁγίου.

Νῦν ὀλίγα, ὅσα δύναμαι σήμερον, θὰ σημειώσω περὶ τῶν τριῶν νέων ὕμνογράφων τῆς ἐν Κρήτῃ φραγκοκρατίας, οἱ ὁποῖοι συνεχίζουσι τὴν λαμπρὰν βυζαντινὴν παράδοσιν τῶν κανόνων, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι οἱ ἴδιοι καὶ μελωδοί.

λαμβάνει καὶ) «*Μαζαριστάρια ψαλλόμενα εἰς τὸν ἐπιτάφιον τῆς ἁγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Βενεδίκτου Τζαγκαρόλου*». Πρβλ. Σπ. Λάμπρου, Κατάλογος Α', σ. 68 καὶ προσθήκη εἰς σ. 437. Ἐργάφη δ' ὁ κώδιξ ὑπὸ Δημ. Σουρούμη. Ὅμοίως ὁ κώδιξ 1189 (I 105) τῆς Μεγίστης Λαύρας, γραφεὶς τῷ 1640 περιέχει ἐν φ. 16α ἔξ. «*Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μάμαντος μεταφρασθὲν εἰς τὴν κοινήν γλῶσσαν παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις Βενεδίκτου τοῦ Κρητός*». Πρβλ. Σ. Εὐστρατιάδου - Σπ. Λαυριώτου, Κατάλογος, Paris 1925, σ. 198.

¹ Περὶ οὗ ἰδία Σπυρ. Π. Λάμπρος, *Mazaris und seine Werke BZ* 5, 1896, σσ. 63 - 73 καὶ C. F. M e r e a u, *Maximus ὁ Μάζαρις ἐν Echos d'Orient* 23, 1924, σσ. 409 - 410.

² Σωφρ. Εὐστρατιάδου - Σπυρ. Λαυριώτου, Κατάλογος τῶν Κωδίκων Μεγίστης Λαύρας, Paris 1925, σσ. 85 - 86.

³ Ἐλλείπει τὸ τροπάριον τὸ ἀρχόμενον ἐκ τοῦ Β.

⁴ «*Κρητικά Χρονικά*» Β', 1918, σ. 52.

⁵ Αὐτόθι σ. 48, σημ. 8 (ἐν σ. 49).

Ὅπως ὁ γράψας τὴν κατ' ἀλφάβητον ἔχοντα ἀκροστιχίδα ὑμνογράφος εἶναι ἀγνωστος, οὕτω καὶ ὁ ἀναγνωσθεὶς ὑφ' ἡμῶν *Μάρκος ὁ Χαμετῆς*, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐγὼ γνωρίζω καὶ ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω, οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν τυγχάνει γνωστός¹, πιθανῶς δ' ἦτο μοναχὸς τῆς ἐν Κυδωνία τιμώσης τὸν ἅγιον Ἰωάννην ἱ. μονῆς τοῦ *Γ'δερνέττου*.

Περὶ τοῦ δευτέρου Γαβριήλ τοῦ Ροδίτου σημειῶ ὅτι οὗτος εἶναι γνωστός ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας του πρὸς Μάξιμον τὸν Μαργούνιον, καὶ πρὸς Λιονύσιον Κατηλιανὸν (1614-1616)² τοὺς ἐπισκόπους Κυθήρων. Τοῦ Μαξίμου μάλιστα ὑπῆρξε καὶ μαθητής³, καθὼς βεβαίως ἡμᾶς ὁ Βενέδικτος Τζανκαρόλος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐνέγραψε τὸν Γαβριήλ εἰς τὸν κώδικα τῆς ἱ. μονῆς Γωνιάς, μνημοσύνου χάριν⁴. Τὴν πρὸς τὸν Γαβριήλ ἐκ πολλῶν κωδικίων γνωστὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μαργουνίου⁵ ἐκδίδω ἐν τέλει ἐκ κώδικος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Βιβλιοθήκης.

Δὲν νομίζω ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Μελετίου Πηγᾶ καταγγελλόμενος πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν Β' τῷ 1582 «Λιάκος τις Ροδίτης... καὶ ῥόδου καὶ διακόνου πλεῖστον ὅσον ἀπέχων...» ἀφορισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς «ἀβάνης, τοκοθέτης καὶ τοκοπράκτωρ...»⁶, δὲν νομίζω, λέγω, ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τὸν Γαβριήλ διένεξις τοῦ διακόνου τούτου μὲ τὸν Μελετίου τὸν Πηγᾶν θὰ ἐπέφερε καὶ ψύχρανσιν τῶν τυχόν σχέσεών του πρὸς τὸν Μαργούνιον, ἄλλωστε καὶ ἄλλοθεν εἶναι γνωσταὶ οἰκογένειαι Ροδίτου καὶ ἐκ Κυκλάδων⁷ ὁ δὲ Γαβριήλ εἶναι ἀναμφιβόλως Κρήσιος.

Περὶ τοῦ Δημητρίου Σουρούμη αἱ εἰδήσεις εἶναι περισσότεραι, διότι διάφοροι κώδικες γραφέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐσώθησαν ἐν Κρήτῃ καὶ Ἄγιῳ Ὄρει.

¹ Μετὰ τὸν ἐν τέλει τῆς ὑπὸ W. Christ-M. Paraniakas, *Anthologia Graeca Carminum Christianorum*, Λιψία 1871 παρατεθέντα πίνακα, πληρέστερος κατάλογος βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν ὑμνογράφων ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. É m e r e a u, *Hymnographi Byzantini quorum nomina in litteris digessit notulisque adornavit*—ἐν περ. «Echos d'Orient», τόμοις XXI-XXV (1922-1926). Ὁ É m e r e a u οὕτε τὸν Βενέδικτον Τζανκαρόλον, οὕτε τὸν Δημήτριον Σουρούμη γνωρίζει. Ὁ πενιχρὸς κατάλογος τοῦ E g o n W e l l e s z, *A history of Byzantine Music and Hymnography*, Oxford 1949, σσ. 342-344 σταματᾷ εἰς τὸν 16' αἰῶνα, θὰ ἠδύνατο δὲ νὰ ἔχη πλουτισθῆ ἐκ τῆς συνήθως ἐν τέλει καταλόγων κωδικίων (πολυάριθμοι τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν κατὰ τὸν μεσοῦντα αἰῶνα ἡμῶν) παρατιθεμένων πινάκων τῶν ἀπαντῶντων μελωδῶν καὶ ὑμνογράφων.

² K. N. Σάθας, ΝΦ, σ. 294.

³ Πρβλ. «Χριστιανικὴ Κρήτη» Β', 1912, σ. 33.

⁴ Πρβλ. Ν. Α. Βέην, ΔΙΕΕ Θ', 1926, σ. 87 καὶ C h. A s t r u c, «Κρητικὰ Χρονικά» Γ', 1949, σ. 233.

⁵ «Χριστιανικὴ Κρήτη» Β', σ. 31.

⁶ Ἰ. Σακκελίωυος, Μ. Πηγᾶ, Ἐπιστολαὶ ΔΙΕΕ 1, 1883, σ. 44.

⁷ Σπ. Λάμπρος, ΝΕ 7, 1910, σ. 77.

«*Δημήτριος ἱερεὺς ὁ σουρούμης ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀλκυκιανοῦ διὰ τὴν δούλειμιν ὁποῦ ἔκαμιν εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην μονήν, ἤγουν ὁποῦ ἔγραψε κάποια βιβλία καὶ ἀφιέρωσε αὐτὰ εἰς τὴν μονήν Ἰον ἕνα ψαλτήριον ξηγητὸν καὶ ἄλλην φυλλάδα ὁποῦ ἔχει μέσα τὴν ἀπόκαρσιν τῶν μοναχῶν καὶ τὴν θανὴν αὐτῶν καὶ τὴν θανὴν τῶν ἱερομονάχων, τῶν ἱερέων καὶ ἀρχιερέων καὶ ἄλλας ἐρμηνείας ὁποῦ ἔχει μέσα. Ἀκόμη ἔγραψε καὶ τὸ καπίτολον τοῦ μοναστηρίου καὶ ἀνακαίτισε καὶ τὸν ἀπερασμένον κώδικα. Διὰ τοῦτο ἔγραψαν οἱ πατέρες εἰς τὸ παρὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ γὰ μνημονεύεται αἰωνίως»¹.*

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ Δημήτριος Σουρούμης «ἀνακαίτισε τὸν ἀπερασμένον κώδικα» [1691 περίπου] ὃν εἶτα ἀνεκαίτισαν ἄλλοι μνημονευόμενοι ἐκεῖ². Εἶναι ἐπίσης ὁ Σουρούμης γραφεὺς τοῦ Ἰου (ἰς' αἰ.) κώδικος τῆς αὐτῆς μονῆς «*Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατρὸσι κυρίου Μαξίμου [Καλλιπολίτου]*», ὅπου καὶ εἰς τὴν σ. 435 ἡ σημείωσις :

*Ἰουλιανὸν κς' ,αχ'α' [1691]
τῆ χειρὶ ἱερεὺς Δημήτριος
σουρούμης³.*

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἱ. μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν Σκιαθῶ ἀναφέρεται ὁ ὑπ' ἀριθ. 54 κώδιξ χαρτ. τοῦ ἰς' αἰ. γραφεὺς «*ὑπὸ τοῦ ἐκ Κρήτης τῷ 1681 φηγόντος ἱερέως Δημητρίου Σουρούμη τῆ ἰγ' Ἰουνίου 1698*»⁴. Ἡ φηγὴ αὕτη προφανῶς εἶναι σχετικὴ μὲ τὴν σχετικῶς πρόσφατον κατάληψιν τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἐν ἀγορευτικῷ κώδικι 762. 60 τῆς ἱ. μ. Ξενοφώντος εὑρηνται : *4. Τοῦ παροσιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κθρ Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Κυδωνίας. Ὁμιλία εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ καθωμιλημένῃ. Ἐν τέλει :*

*Κόρον οὐκ ἔχω ἀείποτε τοῦ γράφειν
ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις ἀδυνατοῦσιν ὁμως*

Ἰουλίου κ' ,αχ'ηδ' (= 1694) τλήμων ἱερεὺς Δημήτριος Σουρούμης. 7. Δημητρίου Σουρούμη: Τροπάρια ἐγκωμιαστικά εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν»⁵.

Κώδιξ τῆς ἱ. μ. Μ. Λαύρας 1537 (λ47) περιέχει ἐν φ. 21 τὸ ἑξῆς

¹ Σόλωνος Βογιατζάκη, Σημειώματα ἐκ τῆς ἱεράς μονῆς Γωνιάς, ἐν Χανίοις 1931, σ. 5. Τὸ σημεῖωμα ἐκ τοῦ κώδ. 6 (ιη' αἰ.).

² Βογιατζάκη, "Ἐνθ' ἄνωτ. σσ. 8-9.

³ Αὐτόθι σ. 5.

⁴ Τρύφ. Εὐαγγελίδου, Ἡ νῆσος Σκιαθος, ἐν Ἀθήναις 1913, σ. 203.

⁵ Λάμπρος, Κατάλογος Α', σ. 437 προσθήκη εἰς σ. 68 τοῦ αὐτοῦ τόμου.

σημείωμα «*Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ κθ' ,αχξ (1660) ὁ ἐν ἱερεῦσιν ἐλάχιστος Δημήτριος Σουρούμης*»¹. Τέλος ὁ κώδιξ τῆς ἱ. μ. Βατοπεδίου 1038, 14 γραφεῖς τῷ 1768, ἐν φ. 141β περιέχει «*Δημητρίου ἱερέως Σουρουμῆ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης ἐγκώμια εἰς τὴν Θεοτόκον κατ' ἀλφάβητον*»². Τὸν ἀλφάβητον τοῦτον ἐκδίδω ἐνταῦθα πρὸς πληρεστέραν γνῶσιν τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ Σουρούμη. Σημειῶ δὲ ὅτι μόνον ἐκ τοῦ βατοπεδινοῦ κώδικος παραδίδεται τὸ ἐπώνυμον Σουρουμῆς ἀντὶ Σουρούμης, ἐσφαλμένον, ἀφοῦ ἄλλωστε ὁ κώδιξ εἶναι μεταγενέστερος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

¹ Εὐστρατιάδου-Σπ. Λαυριώτου, Κατάλογος, σ. 271.

² Εὐστρατιάδου-Ἀρκαδίου Βατοπεδινοῦ, Κατάλογος, σ. 186.

Β'

ΤΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

I

Αωνύμου Κανών και ἀλφάβητον.

*Ὠδὴ α' (ἠγρὰν διοδείσας ὡσεὶ ξηρὰν).

*Αγγέλων ἰσούμιος γεγονόσ

B (ἐλλείπει)

Γῆν τὴν φθειρομένην κατολιπῶν

Δέμας ἐκδαμάσας, Πάτερ, τὸ σὺν

Θεοτοκίον

*Ελύθη τῆς Εὔας ἡ ἐν Ἀδάμ ἀρὰ

*Ὠδὴ γ' (Σὺ εἶ τὸ στερέωμα)

Ζῶν νεκρὸς λελόγισαι τῇ ἀποτάξει τοῦ σώματος

*Ἡστραφας τοῖς τέρασσι, φωτοφανῆς ὅσους ἥλιος

Θησαυρὸν ὡς ἔντιμον ἡ τῶν Κρητῶν κληρουχία σε ἔχει, σοφέ,

*Ἰνα τὴν οὐράνιον κληρονομήσης ἀπόλαυσιν

Θεοτοκίον

Κλίμακά σε, Πάναγνε, ὁ Ἰακώβ ἐθεάσατο

*Ὠδὴ δ' (Σὺ μοι ἰσχύς, Κύριε)

Λαῖτμα σφοδρόν, πρὶν ἐρουθραῖον ἐμέρισεν ὁ προφήτης Μωϋσῆς

Μαθητευτῆς τῷ μεθιστάναι διδάξαντι

Ναίων ποτὲ Ἰωνᾶς θείῳ πνεύματι

Ξέρον ἐν σοί, μάκαρ, ὠράθη τεράστιον

Θεοτοκίον

*Ὀλὴν ἐν σοὶ νῦν τὴν ἐλπίδα μου τίθημι

*Ὠδὴ ε' (Φώτισον ἡμᾶς)

Πύλην τὴν στενὴν καὶ ὁδὸν διελθῶν ὅσιε

Ρόδον ὡς λαμπρὸν ἡ Κρητῶν σε, Πάτερ ὅσιε, κληρουχία

Σώξεις τοὺς ἐν γῆ

Τις ἐν συμφοραῖς, θεοφόρε, ἐπεκαλέσατο

Θεοτοκίον

*Υετὸν ἡμῖν ἡ τεκοῦσα τὸν οὐρανὸν

*Ὠδὴ ς' (Ἰλάσθητί μοι, Σοιῆε)

Φαιδρύνεται τῇ λαμπρῶ καὶ παμφαεῖ πανηγύρει σου

Χεροὶ ποιμένος σοφέ, θηρίον ὡσπερ τετόξευσαι

Ψεκάδας εἰς γῆν τοῦ σοῦ ῥέουσαι αἵματος, πάνσοφε, φονεὺς θηρέων ὁ σός...

Θεοτοκίον

*Ὡς μόνην τῶν Σεραφεῖμ.

II

Κανὼν φέρων ἀκροστιχίδα

«*Ἀμαρτωλὸς ἱερομόναχος Μᾶρκος Χαμειῆς*».

'Ωδὴ α' (Ἄνοιξω τὸ στόμα μου)

Ἀκίνα μοι βράβευσον φωτοειδῆ ἀκατάληπτε,

Μοῆν τὴν αἰώνιον

Ἀνδρείως ἐπάλαισας

Θεοτοκίον

Ρῦσαι ἡμᾶς πάσης θλίψεως

'Ωδὴ γ' (Τοὺς σοὺς ἑμολόγους, Θεοτόκε,)

Τὰ σὰ κατορθώματα, τρισμάκαρ,

Ὡς μέγας φωστήρ, Ἰωάννη,

Λύσιν τῶν ἀπείρων μου σφαλμάτων

Θεοτοκίον

Οὐ κέκτημαι δάκρυα

'Ωδὴ δ' (Τὴν ἀνεξιχνίαστον)

Σὲ τὸν ἀνυλήπτορα καὶ βοηθὸν

Ἱατροῖον ἄσυλον παντοδαπῶν νόσων

Ἐνδον ἐν τῇ καρδίᾳ σου, πάτερ σοφέ,

Θεοτοκίον

Ρῦσαι με, Πανύμνητε,

'Ωδὴ ε' (Ἐξέστη τὰ σύμπαντα)

Οἱ πόθῳ, μακάριε, τὸ σὸν καλοῦντες ὄνομα

Μυρίζουσι πάντοτε τὰ λείψανά σου, ἄγιε,

Ὁ βίος σου ἔνθεος, τὰ ἔργα σου πανθαύμαστα

Θεοτοκίον

Νῦν κράζοντα δέξαι με, βοῶντα μὴ ἀπόση με

'Ωδὴ ς' (τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον)

Ἀκούων, πάτερ σοφώτατε,

Χριστοῦ τῷ ἔρωτι, ἄγιε,

Ὅτι ἔχεις, Πάτερ, φιλόῦλον

Θεοτοκίον

Σὲ μόνην φέρω, Πανάχαρτε,

'Ωδὴ ζ' (Παῖδες Ἑβραίων ἐν καμίνῳ)

Μέρη σαρκὸς καταμαράνας

Ἄλσει, πάτερ, διατρίβων ὡς φιλέρημος, τετόξευσαι ὡς ζῶον

Ρᾶως πληροῖς τὰς ἱκεσίας

Θεοτοκίον

Κλίνην, λυχνίαν καὶ παστάδα, σὲ προέγραφε

ᾠδὴ η' (Ἐπιπλασίως κάμνον)

Ὅρη βουνοὺς καὶ φάραγγας διελθὼν, Πάτερ,
Σμῆνος λιπὼν, μακάριε,
Χαριεσιάτην σήμερον ἑορτὴν οἱ φιλέορτοι

Θεοτοκίον

Ἀπειρογάμως τέτοκας τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον

ᾠδὴ θ' (Ἐξέστη ἐπὶ τοῦτο ὁ οὐρανός)

Μεγίστας ἀνιδόσεις παρὰ θεοῦ,
Ἐξέστησαν ἀγγέλων αἱ στραταί,
Τίς ἄρα οὐκ ἐξέστη, Πάτερ, βροτῶν
Ἡδλίσθης πρὸς τὰς ἄνω, Πάτερ, σκηρὰς

Θεοτοκίον

Σωτήρα ἢ τεκοῦσα καὶ λυτρωτὴν

III

Τριψύδιον οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Γαβριὴλ ὁ Ροδίτης»

ᾠδὴ ζ'

Γέρας δόξαν τε τιμὴν καὶ πλοῦτον ρέοντα, πάτερ κατέλιπον,
Ἀρωσθείας χειμαζούσης με τὸν ἄθλιον
Βασιλεία ἢ οὐράνιος ἐδόθη σοι

Θεοτοκίον

Ρῦσαι, Δέσποτα, λιταῖς τῆς κησάσης σε

ᾠδὴ η'

Ἴνα τὸν Χριστὸν μόνον κερδήσης τὸν κτίστην
Ἡρῆθης, Ἰωάννη, εἰς τὸ ὕψος
Δάμψον θεαρχία ταῖς καρδίαις

Θεοτοκίον

Οἶμοι, ὦ ψυχὴ μου παναθλία,

ᾠδὴ θ'

Ρῶσιν τῆς ψυχῆς, Χριστὲ καὶ τοῦ σώματος
Ὅρη καὶ βουνοί, πεδία καὶ φάραγγες Κρήτης αἰνέσατε
Δεῦτε οἱ πιστοὶ τῇ θείᾳ τοῦ μάρτυρος σορῶ
Ἰσχυσας Θεοῦ τὸν νοῦν σου
Τίς τῶν γηγενῶν ἐξείπει τεράστια
Ἡ ζωαρχικὴ τριάς

Θεοτοκίον

Σῶσόν με, ἀγνή, θεὸν ἢ κησάσα

IV

**Ὁ Κανὼν τοῦ ὁσίου, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
«Δημήτριος ἀμαρτωλὸς ἱερεὺς Σουρούμης».**

Ῥδὴ α' (ἤχ. Β' Δεῦτε λαοὶ ἄσωμεν)

Δεῦτε πιστοί, δεῦτε φιλέοργοι σήμερον, δεῦτε Κρητῶν ὁ Σύλλογος ἀνευφημήσωμεν τῶν ὁσίων τὸ κλέος, τὸν μέγαν Ἰωάννην τὸν ἀξιάγαστον.

Ἡ τριφεγγὴς τῆς τρισηλίου θεότητος ἀκτίς, τὸν νοῦν μου φώτισον καὶ τὴν καρδίαν μου τὴν ζοφώδη, ἵν' ὅπως τὸν θεῖον Ἰωάννην ἐγκωμιάσαι σοι.

Μαρμαρυγαῖς τῆς ὑπερφώτου ἐλλάμψεως καταναγασθεῖς, μακάριε, βίου τερονότητα καὶ τὴν πρόσκαιρον δόξαν ἐκ βρέφους ἀπηρνήσω, Χριστῷ προσέδραμες.

Θεοτοκίον

Ἡ τὴν πηγὴν, τῆς ἀπαθείας κήσασα, τραυματισθέντα πάθεισι, Κόρη θεράπευσον καὶ πρὸς αἰωνίου, ἐξάρπασόν με, Κόρη θεοχαρίτωτε.

Ῥδὴ γ' (Στερέωσον ἡμᾶς, Κύριε)

Τῆς Κρήτης τὸν καρπὸν νῦν τὸν ἀμάραντον, τὸ ρόdon τὸ εὖσομον τῆς ἐρήμου, τῆς ἀγνείας τὸ λαμπάδιον, Ἰωάννην τὸν θεῖον εὐφημήσωμεν.

Ρωννύμενος τῷ ὄπλῳ τῷ τῆς πίστεως τὴν κάραν συνέτριψας τοῦ Βελίαρ, ἐν τῇ ράβδῳ τῶν ἀγώνων σου καὶ αὐτοῦ τὰς ἐνέδρας διεσκέδασας.

Ἰν' ὅπως σε γεραίρω ὡς προστάτην μου καὶ ρύστην ἐκ πάσης με κατάδικης καὶ παντοίας περιστάσεως ἀπολύτρωσον, μάκαρ, τοὺς ἕμνοῦντάς σε.

Θεοτοκίον

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ πρὶν ἀόρατος ὠράθη, Παρθένε, δι' εὐσπλαγγίαν ἐκ γαστροῦ σου σωματούμενος, διὰ τοῦτό σε πίστει μακαρίζομεν.

Ῥδὴ δ' (Ἐλήλυθας ἐκ Παρθένου)

Στερέωσον κλονουμένην τὴν ποιμνὴν σου, ὅσιε, ὑπὸ τῶν πικρῶν ἐχθρῶν νῦν καὶ δεινῶς κινδυνεύουσαν, ἐκ χαλεπῶν κολάσεων παντοῖον καὶ θλίψεων καὶ πικρᾶς τυραννίδος καὶ μάστιγος.

Ἀθόλωτον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐτήρησας τοῦ βίου συγχύσεως καὶ ἔξω κόσμου γενόμενος ἐκ βρέφους, μακάριε, δι' ὃ ἔνοικον τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν, πάτερ, εἴληψας.

Μεγάλως σε ὁ Χριστός, θεοφόρε, ἐδόξασε: τὴν Κρήτην γὰρ ἅπασαν ραῶν ἀγίων ἐπλήρωσας, ὄντως ἐκόσμησας, δι' ὃ συμφώνως σε, πάτερ, ἐν αὐτοῖς τε νῦν σὲ γεραίρομεν.

Θεοτοκίον

Ἀνέτειλεν ἐκ γαστροῦ σου, Παρθένε, ὁ ἄδυτος ἥλιος καὶ ἅπασαν τὴν οἰκουμένην ἐφώτισε καὶ τὸ σκότος ἔλυσε, τὴν ἀχλὺν ἐδίωξε τῶν δαιμόνων καὶ ἠφάνισε.

ᾠδὴ ε' (Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγός)

Ρῦσαι παντὸς πειρασμοῦ, πάσης κακίας καὶ ἐχθρῶν στάσεως νόσων δεινῶν ταῖς σαῖς ἰκεσίαις καὶ πάσης ἀπειλῆς τοὺς ἐν πόθῳ σὲ νῦν γεραίροντας.

Τὸν κόσμον, πάτερ, λιπῶν, καὶ τὰ τοῦ κόσμου παριδῶν ἅπαντα, τὴν δόξαν καὶ πλοῦτον καὶ πάσας τὰς ματαίας ἡδονὰς τῷ Χριστῷ ὄν ἐπόθεις, σοφέ, ἠκολούθησας.

Ὡς ρουνηχῆς ἀληθῶς καὶ ἐμπειρότατος, σοφέ, ἔμπορος, πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀπέδωκας· ὠνήσω τὸν Χριστὸν τὸν ἄϋλον πλοῦτον καὶ μαργαρίτην ἔντιμον.

Θεοτοκίον

Ἀῦσον κακῶν με πολλῶν ἁμαρτιῶν καὶ πειρασμῶν, Δέσποινα, ταῖς σαῖς ἰκεσίαις καὶ πάσης τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς. Σὲ γὰρ ἔχω προστάτην καὶ βοηθὸν ἐν θλίψει.

ᾠδὴ ς' (Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων)

Ὀλοτρόπως θεῶ εὐηρέστησας, μάκαρ Ἰωάννη, δι' ὃ σε ἐδόξασε ταῖς τῶν θανμάτων λάμπει ἐν τῇ Κρήτῃ καὶ πᾶσι τοῖς πέρασιν.

Σὺν ταῖς ἄνω δυνάμεσιν, ὅσιε, νῦν χοροβατῶν εἰς τὰ ἄνω βασιλεία ὑπὲρ ἡμῶν ἰκέτευε, τῶν ἐν πίστει καὶ πόθῳ τιμώντων σε.

Ἰδοῦ, πάτερ, τὰ τέκνα σου σήμερον ἐν τῇ σῇ μονῇ συνηγμένα γεραίρουσι, σὺν φιλεόδοις τάξεσι, σοῦ τὴν θείαν καὶ πάνσεπτον κοίμησιν.

Θεοτοκίον

Ἐλεήμονα Λόγον ἢ τέξασα, τοῦτον καθικέτευε τοῦ ἐλεῆσαι με καὶ ρῦσαι τῆς κολάσεως καὶ ζωῆς κληρονόμον ποιῆσαι με.

ᾠδὴ ζ' (Ἀπίθεον πρόσταγμα)

Ρημάτων ὁ φθόγγος σου καὶ τῶν θανμάτων ἡ χάρις ἢ ἔνθεος τὴν Κρήτην πᾶσαν ἐπλησε, πιστοὺς δὲ ἐφώτισε καὶ κατελάμπρυνεν αἴγλη τῇ τοῦ πνεύματος, κύριε Ἰωάννη, ὁσίῳν καύχημα.

Εἰς δόξαν καὶ αἴνεσιν τοῦ ποιήτοῦ σου, τὴν Κρήτην ἐνέπλησας ναῶν ἁγίων, πανόλβιε. Ἡμεῖς δὲ σήμερον τὴν θείαν μνήμην πιστῶς ἐπιτελοῦντες κρᾶζομεν: Ἄγιε, σῶσον τοὺς σὲ γεραίροντας.

Ὑπὲρ τῶν τελούντων σου τὴν θείαν μνήμην, μὴ παύσῃ δεόμενος καὶ πάντων τῶν ὑμούντων σε, ρουσιθῆναι κολάσεως καὶ πάσης κατακρίσεως πάσης ἐχθρῶν στάσεως, κύριε Ἰωάννη, Κρήτης τὸ καύχημα.

Θεοτοκίον

Σταγόνα μοι ὄμβροσον δακρῶν, ὅπως, Παρθένε πανάμωμε, κλαύσω τὰς ἁμαρτίας μου πικρῶς καὶ πρῶσχη μοι αὐτῶν τὴν ἄφεσιν καὶ λύσιν ὁ υἱός σου, ὁ ὢν εὐλογητὸς καὶ ὑπερένδοξος.

ᾠδὴ η' (Τῇ καμίνῳ πυρός)

Σὲ τὸν τῆς Κρήτης βοηθόν, τῶν Κυδῶνων τὸν φρουρόν καὶ τὸν προστάτην, τῶν πιστῶν καὶ νοσοῦντων, τὸν ἔμπειρον ἱατρόν, ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρομεν καὶ ἀνευφημοῦμεν, κύριε Ἰωάννη.

Ὀυρανομήκης ἀληθῶς καὶ ἀκράδαντος φανείς στυλος, παμμάκαρ, καὶ ἀσάλευτος πύργος τοῖς πειρασμοῖς τῶν ἐχθρῶν ἀποκρούων τὰ ἐνεδρα ταῖς σαῖς ἐναρέτοις πράξεσι, θεοφόρε.

Ἐπεὶ ἡμῶν τὸν λυτρωτὴν θεὸν πρέσβευε, παμμάκαρ Ἰωάννη, τοῦ ρυσθῆναι κινδύνων καὶ νοσημάτων πικρῶν καὶ παντοίας περιστάσεως, τοὺς τῷ θεῷ τούτῳ ναῶ σου προσφεύγοντας.

Θεοτοκίον

Ῥῶσίν μοι δίδου καὶ ἰσχὺν καὶ ἀνδρείαν κατ' ἐχθρῶν τῶν ἐκζητούντων ἀπολέσαι με, ὅπως πεποιθότα εἰς σέ, πρεσβείαις δὲ σὺ ἀφάνισον τούτους, Παναγία, ἐλπίς ἀπηλπισμένων.

Ῥδὴ 8' (Ἀνάχρον Γεννήτορος)

Ὅσίως τὸν βίον σου, παμμάκαρ, ἐπετέλεσας, τῶν δοῶν ζηλώσας τὰ κατορθώματα, δι' ὃ σὺ ὁσίοις χορεύεις ἐν οὐρανοῖς καὶ πᾶσιν ἁγίοις καὶ πρεσβεύεις τῷ κτίσῃ σου ὑπὲρ πάντων τῶν τιμώντων σε.

Ἐπεὶ τῆς πατρίδος σου τῆς ταπεινῆς καὶ τλήμονος, μὴ ἐλλείπης πρεσβεύειν τὸν μόνον εὐσπλαγχνον, μάκαρ Ἰωάννη, ἵν' ὅπως ταῖς σαῖς εὐχαῖς συνεχούσης ρυσθῆ κακώσεως καὶ παντοίας ἐχθρῶν στάσεως.

Μόνην τὴν ἁγίαν σου ταύτην, πάτερ πανόλβιε, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἐκτελοῦντας τὴν θεῖαν μνήμην σου καὶ δοξολογοῦντας καὶ ψάλλοντας εὐλαβῶς καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς πανηγύρεως ἐκ παντοίας βλάβης λύτρωσον.

Ἡ Κρήτη εὐφροαίνεται κηρύττουσα τὰ θαύματα, κύριε Ἰωάννη, καὶ κατορθώματα καὶ δοξολογεῖ εὐχαρίστως τὸν λυτρωτὴν, τὸν δι' εὐσπλαγχνίαν ἑαυτοῦ παρασχόντα ταύτη τοιοῦτον φύλακα.

Θεοτοκίον

Σὲ μόνην ὁ δοῦλός σου ἐπικαλοῦμαι, Δέσποινα, τὴν ἐλπίδα μου πᾶσαν καὶ καταφύγιον, ὅπως ταῖς σαῖς ἰκεσίαις καὶ δι' εὐχῶν τοῦ Ἰωάννου ρυσθῶ ὁ πανάθλιος τῆς μενούσης με κολάσεως.

V

Κῶδιξ I. μ. Βατοπεδίου 1038 (Χαρτ. ἔτ. 1768).

(Ἀρκαδίου - Σωφρ. Εὐστρατιάδου : Κατάλογος σ. 186).

1416 Δημητρίου ἱερέως Σουρούμη¹ τοῦ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης ἐγκώμια εἰς τὴν Θεοτόκον κατ' ἀλφάβητον γος.

Ἄνυμνήσωμεν συμφώνως πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς οὐρανῶν τὴν Πλατυτέραν, αὕτη κόσμου γὰρ ἐλπίς.

¹ Ὁ κῶδιξ κακῶς : Σουρουμή.

142α

Βάτον τὴν μὴ φλεγομένην, ἦνπερ εἶδε Μωϋσῆς,
 περὶ ἧς βοᾷ καὶ φάσκει καὶ τὰ θαύματα αὐτῆς.
Γαβριήλ βοᾷ τὸ χαῖρε πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ὑμνεῖ,
 καὶ τὴν σύλληψιν μνηνεῖ τοῦ υἱοῦ καὶ προσφωνεῖ.
Δεῦρο, λέγων, ὦ Παρθένε, ὑποδέχου τὸν υἱόν,
 τὸν ἀπάτορα ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ σοῦ δὲ γεννητόν.
Ἐλευσις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐν τῇ γαστρὶ
 εἰσελεύσεται, Παρθένε, καὶ ἡ μήτρα οὐ φθαρεῖ.
Ζώντων καὶ νεκρῶν ὑπάρχεις ποιητῆς καὶ λυτρωτῆς,
 πρὸ αἰώνων ἐγνωρίσθης καὶ τοῦ νόμου ποιητῆς.
Ἡ παστὰς τοῦ βασιλέως, χρυσοπόρφυρος χλαμύς,
 πόλις περιτειχισμένη μετὰ δόξης καὶ τιμῆς,
Θεὸν λόγον σαρκωθέντα ἐξ αἱμάτων σου ἀγνῶν
 τοῦ προεβέβειν μὴ ἐλλείπης ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν.
Ἴδομεν βροτοί, Παρθένε, καινὸν θαῦμα καὶ φοικιτὸν,
 τὸν Θεὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα καὶ γενόμενον βροτόν.
Κλίμακα σὲ εἶδε πάλαι, ὦ Παρθένε, Ἰακώβ,
 τοὺς βροτοὺς ἀναγαγοῦσαν ἀπὸ γῆς πρὸς οὐρανόν.
Δίθως ὠφθῆ ὁ συντριψας δύναμιν τὴν τοῦ ἐχθροῦ,
 καὶ πατήσας καὶ ὀλέσας ὄλην τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
Μωϋσῆς σε προεώρα βάτον ἔχουσαν τὸ πῦρ
 ἔνδον καὶ μὴ καιομένην ἐν τῇ καθαρῇ γαστρὶ.
Νόμου σὺ τὸν νομοδότην ἀπεκύησας, σεμνή,
 καὶ τοῦ κόσμου τὸν τροφέα σὺ ἐθήλασας, ἀγνή.
Ξένον θαῦμα πῶς παρθένος ἔτεκες υἱόν, σεμνή,
 κί' ἔμεινας πάλιν παρθένος ὡς πρὸ τόκου καὶ ἀγνή.
Οἱ προφηταὶ σε, Παρθένε, πάντες ἴδον νοερῶς,
 ἡμεῖς δὲ σε καὶ προστάτιν ἔχομεν θεοπρεπῶς.
Πᾶσα φύσις τῶν ἀγγέλων ἐξεπλάγη θεωρῶν
 τὸν ἀπόσοιτον σῆς μήτρας γενόμενον προσιτόν.
Ράβδος Ἀαρῶν, Παρθένε, προεμήνυσε σαφῶς
 τὸν σὸν τόκον ἀπειράνδρως, ὃν ἐγέννησας φοικιτῶς.
Στυλὸς τοῦ πυρός, Παρθένε, προεμήνυσε σαφῶς
 ἡμᾶς ὀδηγοῦσα ἄνω πρὸς τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς.
Τράπεζαν θείαν τοῦ λόγου ἄρτον φέρουσαν Χ(ριστὸν)
 σὲ γινώσκομεν, Παρθένε, καὶ τροφέα τῶν πιστῶν.
Ὑπὸ τὴν σὴν σκέπην, Κόρη, καταφεύγομεν ἡμεῖς,
 καὶ βοῶμέν σοι ἐν φόβῳ, Δέσποινα, πάντων ἐλπίς,
 φύλαττε καὶ σκέπε πάντας τοὺς προστρέχοντας ἐν σοί,
 καὶ βοῶντας τοῦ ἀγγέλου τὴν χαρμόσυνον φωνήν.

142β

Χαῖρε παναγία κόρη, παναμώμητε σκηνή,
 χαῖρε δέσποινα τοῦ κόσμου, πανακήρατε, ἀγνή.
 Ψάλλομέν σοι παναγία καὶ ζωαρχικὴ Τριὰς
 καὶ ὑμνοῦμέν σοι ἀπαύστως σὺν τῇ κόρῃ Μαριάμ.
 Ὡ παντάνασσα Παρθένε, ἡ γεννήσασα Χ(ριστό)ν,
 αὐτόν, Κόρη, ἐκδυσώπει ὑπὲρ πάντων τῶν πιστῶν.

VI

Ἰ. μ. Μεγίστης Λαύρας κῶδιξ 572 E110 (ιζ' αἰ.).
 (Ἐδσκρατιάδου - Σπ. Λαυριώτου : Κατάλογος σσ. 85 · 86).

Συναξάριον Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου.

Ὁβτος ὁ ὄσιος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ἐπῆραξε γέννημα καὶ θρόνισμα
 τῆς Αἰγύπτου μετὰ καὶ ἄλλων τριάκοντα ἕξ, οἵτινες ἀναχωρήσαντες δι' ἀγά-
 15 γας ἡμέρας ἐβγήκεν ἡ φήμη των εἰς ὅλην τὴν νῆσον, καὶ συνέτρηχον πολλοὶ
 καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἔφευγεν χωρὶς νὰ ὠφελῆθῃ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ· πολ-
 λούς γὰρ ἀσθενεῖς καὶ κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευον· εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν νῆ-
 σον τῆς Κύπρου εὐρίσκοντο καὶ ἕτεροι τριάκοντα ἑννέα Πατέρες, εἰς διαφό-
 ρους τόπους ἀσκητικῶς πολιτευόμενοι. Ἀκούσαντες δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν
 10 τῶν Ὁσίων ὑπῆγον καὶ ἐνταμώθησαν μετ' αὐτῶν καὶ ἔζων ζῶν ἐνάρετον
 καὶ ἀσκητικὴν· πάλιν δὲ φεύγοντες ἀπὸ τὴν Κύπρον ἦλθον εἰς τὴν Ἀττά-
 λειαν καὶ ἐκεῖ εὐρήκασιν ἄλλους εἰκοσιτέσσαρας Πατέρας, οἱ ὁποῖοι ἠνώθη-
 σαν μετ' αὐτῶν καὶ αὐτοί, καὶ ἔγινεν ὁ χορὸς τῶν Πατέρων ἐνενήκοντα
 ἑννέα. Καὶ μὴ θαυμάσητε ὅτι δὲν ἦσαν ἑκατὸν σωστοί· διότι εἶχον τὸν Χρι-
 15 στὸν διὰ κεφαλὴν, ὥστε ἦσαν πάλιν ἑκατὸν. Διατρίψαντες δὲ ὀλιγον καιρὸν
 εἰς Ἀττάλειαν, παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τόπον ἀρμόδιον,
 ὥστε νὰ μὴ τοὺς βλέπωσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ τοὺς δοξάζωσι· διότι πολλὰ
 τοὺς εὐφημοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου. Βλέπων ὁ Θεὸς τὸν πό-
 θον ὃν εἶχον νὰ ἡσυχάσωσιν, ὠδήγησεν αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν
 20 Ἀττάλειαν καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἐμβάντες ὅλοι εἰς ἓν καρά-
 βιον ἦλθον εἰς ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν ποθουμένην Κρήτην· ἔτυχεν ὅμως
 ἐνάντιος ἄνεμος ὅτε ἐπλησίασαν καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀράξουσιν, ἐκινδύ-
 νευσε δὲ νὰ συντριφθῇ καὶ τὸ πλοῖον καὶ τοῦτο ὄλον γέγονεν, ἵδα δειξῆι ὁ
 Θεὸς τὴν δυνάμιν του εἰς τοὺς Κρητας, ὅτι πλειότερον δύναται νὰ βοηθῇ
 25 τοὺς δούλους του μὲ ἓν κομμάτιον ραβδίον καὶ ῥάσον, (καθὼς θέλετε ἀκού-
 σει ὅτι ἔκαμεν εἰς τὸν Ἁγίον Ἰωάννην) παρ' ὅσον δύναται σπαθία καὶ κον-
 τάρια, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ μεταχειρίζοντο. Καὶ ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠμπόρουν ἀπὸ

τὸν πολλὸν ἄνεμον νὰ πιάσωσιν εἰς τὴν Κρήτην, ἔδραμον εἰς τὸ ἀντίπερα νη-
 σίδιον ὀνομαζόμενον Γαῦδος, τὸ ὁποῖον εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν Κρήτην μί-
 30 λια τεσσαράκοντα, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν ἡμέρας κδ'. Εἶτα διὰ προσευχῆς τῶν
 ἁγίων ἐγινε πάλιν μεγάλη γάληνη, καὶ τότε οἱ ἅγιοι ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον
 ἦλθον εἰς Κρήτην. Θέλων ὁμοῦς ὁ Θεὸς νὰ δοξάσῃ τὸν ἅγιον Ἰωάννην καὶ
 νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀρετὴν του, τὸν ἐσκέπασεν ἐκεῖ ὅπου
 ἐκοιμᾶτο, καὶ δὲν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ὅτε ἔφευγον. Ἐμεινε λοιπὸν ἐκεῖ
 35 εἰς τὴν Γαῦδον καὶ τοῦτο ἦτον, ὡς εἶπομεν, θέλημα Θεοῦ διὰ νὰ γενῆ τὸ
 παράδοξον καὶ φοβερὸν θαῦμα, ὅπερ θέλετε ἀκούσει. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβγή-
 καν οἱ ἐδλογημένοι Πατέρες εἰς τὴν Κρήτην ἀνεξέτησαν τὸν Ἰωάννην, καὶ
 τῷ τῆς ἀγάπης καὶ ἐλπίδος πόθῳ ὃν εἶχον εἰς τὸν Θεόν, ἐστάθησαν μετὰ
 πίστεως μεγάλης καὶ ἐφώναξαν ἀπὸ τὴν Κρήτην ἕως εἰς τὴν Γαῦδον, «ἀδελφε
 40 Ἰωάννη, ἐλθὲ πρὸς ἡμᾶς ἀφόβως καὶ μὴ δειλιάσῃς». Καὶ ὁ ἅγιος ἔρχεται
 μὲ μεγάλην πίστιν εἰς τὸν αἰγιαλόν, καὶ κάμνων τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου
 σταυροῦ, καὶ ἀπλώσας τὸ ράσο του εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, καὶ θέσας
 τὴν ράβδον αὐτοῦ ὡς κατάρτιον καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ράσου του ὡς ἄρμενον,
 προσηύχετο μὲ πίστιν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ὁ Θεὸς νὰ περάσῃ ἀβλαβῆς εἰς Κρή-
 45 τὴν νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς ἀδελφούς. Ὅμοίως καὶ οἱ ἄλλοι Πατέρες προσηύ-
 χοντο μετὰ πίστεως ἵνα τύχωσι τὸ ποθοῦμενον. Καὶ πάλιν ὁ Ἰωάννης
 ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ λέγων τὸν ἅγιον σύμβολον καὶ
 ἄλλα κατανυκτικά, ψαλμοὺς καὶ τροπάρια, καὶ σφραγίσας τὸν αἰγιαλὸν τῷ
 σημείῳ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸν μανδύαν αὐτοῦ καί, ὡ
 50 τοῦ θαύματος, ἤρχισεν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου νὰ πλέῃ τὴν θάλασσαν, καὶ
 οὕτω πλέων καὶ ψάλλων ἔτρεχεν ἀδιστακτικῶς πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Καὶ φθά-
 σας ὁ ἅγιος εἰς τὴν Κρήτην ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πρῶτος τῶν ἀδελφῶν τὴν δε-
 ξιάν, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἀδελφοί, ἔψαλλον «Τῷ συνδέσμῳ
 τῆς ἀγάπης συνδεόμενοι οἱ ἀνάξιοι τῷ δεσπόζοντι τῶν ὄλων ἑαυτοὺς Χρι-
 55 στῷ ἀνεθέμεθα, εὐαγγελιζόμενοι πᾶσιν εἰρήνην». Ὡρα τρίτη τῆς ἡμέρας
 ἤρχισεν ὁ ἅγιος νὰ πλέῃ ἀπὸ τὸ νησίον τῆς Γαῦδου καὶ εἰς τὴν ἔκτιν
 ἔφθασεν εἰς τὴν Κρήτην ἀβλαβῆς καὶ ἀκύμαντος. Ἀφοῦ λοιπὸν εὐφρανθή-
 σαν οἱ ἅγιοι Πατέρες διὰ τὸν θαυμαστὸν ἐρχομὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀπὸ
 τὴν Γαῦδον εἰς τὴν Κρήτην ἀνέβησαν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη καὶ βουνὰ πρὸς τὸ
 60 νότιον μέρος τῆς Κρήτης διὰ νὰ εὐρωσι κανὲν σπήλαιον ὀνομάζεται δὲ αὐτὸ
 τῆς μεγάλης Πέτρας τοῦ Χάρακος, εἰς χωρίον λεγόμενον Ἀζωγυρέα. Καὶ
 ἐκεῖ ἔμειναν ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι. Ἡ τροφή των ἦτο ἀπὸ σκινό-
 καρπον καὶ κροάτια καὶ χόρτα τῆς γῆς. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ σπήλαιον ἦτο μι-
 κρὸν καὶ δὲν ἐχώρουν ὅλοι, ἐμοιράσθησαν εἰς δύο, καὶ οἱ μὲν λς'. ἐπέρα-
 65 σαν ἀντίπερα τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἓν σπήλαιον οἱ δὲ λοιποὶ ἔμειναν εἰς τὸ
 πρῶτον σπήλαιον ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτῶν εἰς τὰ ὁποῖα σπήλαια ἐδρίσκονται τὰ
 ἅγια αὐτῶν λείψανα τιμώμενα ὑπὸ τῶν πιστῶν. Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης φι-

λήσυχος ὢν καὶ τῆς μοναξίας ἐραστής, μόνος μόνῳ Θεῷ προσευχόμενος ἐπι-
 θύμει τὴν μοναξίαν. Ἀρχίζων δὲ νὰ φανερώνη εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὴν γνώ-
 70 μὴν του, ἐζήτει συγχώρησιν νὰ ἀναχωρήσῃ· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἀκούοντες τοῦτο
 ἐλυποῦντο πολλά, ἀλλὰ βλέποντες τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης αὐτοῦ καὶ μὴ
 θέλοντες ἔδωκαν αὐτῷ ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσῃ. Καὶ ποιήσαντες παρόκλησιν
 καὶ ἐκτενῆ δέησιν προσηύχοντο. «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπειδὴ
 Ἰωάννης ὁ ἡμέτερος ἀδελφὸς μέλλει νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ ἡμῶν, ὁδήγησον
 75 αὐτὸν νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν του ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἀξιώσον ἡμῶν,
 δέσποτα τῶν ἀπάντων, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ χάρις σου οἰκονομήσει νὰ
 πληρώσῃ ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν τὸ τέλος τῆς παρουσίας ζωῆς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ δώ-
 σωμεν τὸ κοινὸν χρέος τῆς μεταπτώσεως πάντες καὶ σύναξον ἡμῶν σὺν αὐτῷ
 εἰς τὴν οὐράνιον σου βασιλείαν, ἀμήν. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἔβαλεν ὁ ἅγιος
 80 Ἰωάννης μετάνοιαν καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς ἀδελφότητος.

Καὶ τίς δύναται νὰ διηγηθῇ τί κακοπάθειαν ἐπέγραψε εἰς ἐκεῖνον τὸν
 τόπον; Ἡ δὲ τροφή τοῦ ἁγίου ἦτον τὸν μὲν χειμῶνα ἀπὸ χόρτα τῆς γῆς τὸ
 δὲ καλοκαίριον ἀπὸ σχινόκαρπον καὶ ἀγριοκεράτια, ζῶν ζωὴν ἀγγελικὴν, μὲ
 ὀλονύκτους προσευχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγρονημάτων. Ἀπὸ τὴν
 85 τόσῃν δὲ σκληραγωγίᾳ καὶ κακοπάθειαν δὲν ἠδύνατο νὰ στέκῃ πλέον ὀρθὸς
 ἀλλ' ἐπερπάτει κυρτὸς ὡς κτήνος. Καὶ μία τῶν ἡμερῶν, τῇ ς', τοῦ Ὀκτω-
 βρίου, ὅτε καὶ ὁ Θεὸς ἔμελλε νὰ τὸν δοξάσῃ, ἐβγήκε νὰ εὕρῃ τὴν συνειδι-
 σμένην τροφήν, καὶ ἐπεριπάτει, ὡς εἶπομεν, ὡς ζῶον τετροάπων. Ἄλλ' εἰς
 90 ζητῶν νὰ εὕρῃ τίποτε κυνήγιον, καὶ ἰδὼν τὸν ἅγιον ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ζῶον.
 Ὅθεν διεύθυνε τὸ τόξον καὶ ἐτόξευσεν αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν· εὐθύς δὲ ὁ
 ἅγιος γνωρίσας ὅτι τὸν ἐθανάτωσε τὸ βέλος ἔκαμε προσευχὴν εἰς τὸν Θεὸν
 νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ φθάσῃ ζωντανὸς εἰς τὸ σπήλαιον, ὃ δὲ ποιμὴν ὁ τοξεύσας
 τὸν ἅγιον, ἔτρεξε νὰ εὕρῃ ἐκεῖνο τὸ ὄποιον ἐτόξευσε. Βλέπων ὁμως σταλα-
 95 γματίας αἵματος καὶ ἀκολουθῶν αὐτὰς ἔρχεται εἰς τὸ σπήλαιον καὶ βλέπει τὸν
 ἅγιον ἐν ζῶντι, ἔχοντα τὰς χεῖρας δεμένας σταυροειδῶς καὶ τὸ βέλος εἰς
 τὴν καρδίαν καὶ εὐθύς πίπτει κατὰ γῆς ἀσπαζόμενος τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου,
 κλαίων καὶ ὀδυρόμενος ἔλεγεν «ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα τὸν ταλαίπωρον, τί
 ἔπαθον σήμερον; φεῦ μοι τῷ ἀθλίῳ, πῶς ἐτυφλώθην καὶ ἔγινα φονεὺς εἰς
 100 ἄνθρωπον δίκαιον καὶ ἅγιον; τί νὰ γένω; τί νὰ κάνω; οὐκ ἔχω ποῦ νὰ προ-
 δράμω εἰμὴ εἰς σὲ ἅγιε δοῦλε τοῦ Θεοῦ νὰ συγχωρήσῃς τὸ σφάλμα μου καὶ
 νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεὸν νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς μετάνοιαν».

Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα λέγοντος τοῦ ποιμένου μὲ δάκρυα, ὁ ἅγιος
 μὲ ταπεινὴν καὶ ἠρεμον φωνὴν λέγει πρὸς αὐτὸν: «ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, τέκνον
 105 μου, ὅστις ἀγαπᾷ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, νὰ σοῦ δώσῃ μετάνοιαν καὶ
 νὰ σοῦ συγχωρήσῃ τὸ ἁμάρτημα ὅπερ ἔκαμες σήμερον εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον
 αὐτοῦ δοῦλον καὶ νὰ σὲ ἀξιώσῃ τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἀμήν». Καὶ βουλόμενος

ὁ νέος νὰ ἀναχωρήσῃ δὲν ἠδύνατο ἀπὸ τὴν πολλὴν εὐωδίαν καὶ ψαλμωδίαν τῶν ἀγίων ἀγγέλων τὰς ὁποίας ἤκουεν ἄνωθεν τριγῦρο τοῦ ἁγίου λειψάνου.

- 110 "Ὁμως μετὰ πολὴν ὥραν, ὀδηγούμενος μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου ἐβγήκεν ἔξω τοῦ σπηλαίου διὰ νὰ κηρύξῃ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῶν Χανίων, κηρύσσων δὲ τὸν ἅγιον ἔλεγεν φανερὰ καὶ τὸ σφάλμα του, καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἀκουστὸν τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἐγένετο καθ' ὅλην τὴν Κρήτην, καὶ ἐπορεύοντο πλῆθος λαοῦ καὶ ἐπροσεκύνουν αὐτόν· καὶ οὐδείς ἀσθενὴς ἐπορεύετο μὲ
- 115 πίστιν χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν λατρείαν. "Ὅθεν βλέποντες οἱ χριστιανοὶ τὰ θαύματα ὅσα ἐγένοντο καθ' ἡμέραν ἔκαμον τὸ σπήλαιον ἐκεῖνο Ἐκκλησία καθ' ἐκάστην ἡμέραν βρύνουσα θαύματα καὶ ἰάματα, καὶ οὐδείς ἐπικαλεῖται τὸν ἅγιον τοῦτον μὲ πίστιν, ἢ εἰς γῆν ἢ εἰς θάλασσαν, καὶ νὰ μὴ λάβῃ ἐκεῖνο ὑπερ ζητεῖ, ἀνίσως καὶ τὸ ζητούμενον εἶναι διὰ καλὸν τῆς ψυχῆς του.
- 120 Οἱ δὲ λοιποὶ ἀσκηταὶ τοῦ ἁγίου οἱ ἅγιοι Πατέρες, εὐρισκόμενοι εἰς τὰ ἄνω εἰρημέρα σπήλαια τοῦ χωρίου Ἀζωγυρέα καθὼς ἐζήτησαν τοῦ Θεοῦ (ὡς προεῖπομεν) ὅτι νὰ ἀναπαυθῶσιν ὅλοι μίαν ἡμέραν οὕτω καὶ ἐγένετο. Διότι τὴν ἡμέραν τὴν ἰδίαν ὅτε ὁ βοσκὸς ἐφόνευσε τὸν ἅγιον Ἰωάννην εἰς τὸ Ἀκρωτήριον, κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνεπαύθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες
- 125 εἰς τὰ προεῖρημένα σπήλαια εἰς τὸ χωρίον Ἀζωγυρέα, ἐκοιμήθησαν δὲ ἀπὸ τὴν τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἕως εἰς τὴν ἐβδόμην· καὶ καθὼς εἶναι κατὰ παράδοσιν, ὡς ἔλεγον τινὲς ἐντόπιοι ἄλλοι ἦσαν ἀκκομβισμένοι ἐπάνω εἰς τὰ ραβδία των, ἕτεροι ἔκλιναν τὰς κεφαλὰς εἰς τοὺς ὤμους των, ἄλλοι προσευχόμενοι, καὶ ἕτεροι γονατιστοὶ καὶ ἄλλοι ἄλλως, καὶ παρέδιδον τὰς μακαρίας
- 130 αὐτῶν ψυχὰς τῷ Κυρίῳ, ἰκετεύοντες ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρὸς τὸν Κύριον, ἐξαιρέτως μέντοι ὑπὲρ τῶν ἐπιτελούντων τὴν ἁγίαν μνήμην αὐτῶν. Ἐζῆσαν δὲ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον χρόνους πθ'. καὶ ἐκοιμήθησαν ὡς εἴρηται τῇ ς'. τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς καθ' ἣν ἡμέραν ἐορτάζομεν καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ ἀχλβ'. Μετὰ τοῦτο δὲ ἐπειδὴ εἶναι ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἐνδό-
- 135 ξου, καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Θωμᾶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, μετετέθη εἰς τὴν ἐβδόμην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ συνοδικῆς καὶ πατριαρχικῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πατριάρχου Κων/λεως Κυρίλλου πρώτου Ἀλεξανδρείας, Λούκαρι λεγομένου τοῦ Κρητός¹, πέμποντες ἀενάως ὑγείαν καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα εἰς ἐκείνους ὅσοι μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας ἐπικα-
- 140 λοῦνται αὐτούς ἐν γῇ ἐν θαλάσῃ καὶ παντὶ τόπῳ εὐχαριστοῦντες Θεῷ ᾧ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

¹ Ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης φαίνεται ὅτι τὸ Συναξάριον ἐγράφη πάντως μετὰ τὸν κατὰ τὸ 1638 κατ' Ἰουλίῳ μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Λουκάρεως. Ὁ παρὼν δὲ χειρόγραφος βίος εἶναι ἢ πηγῆ τῶν μεταγενεστέρων ἐντύπων, δι' ὧν ἐχωρίσθη ἡ παράδοσις Ξένου - Ἐρημίτου.

VII

Ἐπιστολή Μαξίμου Μαργουνίου πρὸς Γαβριήλ Ροδίτην.

(Κῶδις 2963 ΕΒΕ, ιη' αἰ.).

199a Γαβριήλω τῷ ροδίτῃ δσιωτάτῳ καὶ παμφιλτάτῳ ἐν Χριστῶν υἱῶ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθρήρων σωτηρίαν παρὰ Θεοῦ.

1998 Οὐκ ἔφερον ὄλως τὴν κακίην, φεῦ, τυραννίδα τυραννούμενος ὑπὸ τῆς συκοφάντιδος γλώττης ἔτος ἤδη τουτὶ ἑβδομον· ἀλλ' ἔφερον μὲν ὑπούλωσ 5 ταύτην καὶ κρύφα γιγνομένην, καὶ ὥσπερ ἐν παραβύστῳ· καὶ γὰρ ἐτιθέμην τὸ πρᾶγμα οἰκονομίαν τινά, ἵνα μὴ τάχα ὑπεραίρωμαι, ἀλλ' ὡς οἶόν τε ἔμμαντὸν ταπεινὸν παριστῶ· ἐπεὶ δὲ εἰς ἅπαν ἀπερυνθρίασασα, ἢ δύστηνος τῶν κακομηγάνων δέσποινα, καὶ εἰς τοῦμφανὲς ἐξεροράγη, καὶ τὰ ἄτοπα ἢ μαινῆς ἐξεβάκχευσε, καὶ κοινωνικὴ τις γενέσθαι, ἢ παράφρων διέγνωνκε, καὶ τῶν

10 κατ' ἀξίαν λοιπὸν ἔτυχε, καὶ ἄκουσα εἶναι καὶ συσταλῆναι κατηνάγκασται, καὶ κατακλαίειν ἑαυτὴν τὰ δλέθρια· φεῖδεται γὰρ ὡς ἔοικεν, ἡμῶν ὁ Θεὸς ἐξαμαρτανόντων, τῷ μακροθύμῳ τὴν εἰς τὸ βέλτιον μεταβολὴν ἐκδεχόμενος· ἐπειδὴ δὲ ἴδῃ ἡμᾶς ὄλως τῆς εὐθείας ἐξολισθαίνοντας, καὶ μηδὲν ἐπιστρεφο-

14 μένους τοῦ διορθοῦν ἑαυτούς, ὡς τὴν ἄκαρπον ἐκείνην, ἵνα μὴ καὶ τὸν τόπον

200a καταργῶμεν, | ἀποκόπτει συκῆν καὶ δι' ὧν αὐτὸς αὐτούργει καὶ οἷς δι' ἄλλων ἐργάζεται· καὶ ἐκ μὲν τοῦ παραχωρεῖν ἐν ἡμῖν ἐσθ' ὅτε τὰς ἐπηρείας τὸ ταπεινόφρον ἡμῖν προξενεῖ, ἐκ δὲ τοῦ μὴ εἰς τέλος ἀφεῖναι προχωρεῖν τὴν ἐπήρειαν, τότε ἐπὶ τοῖς κακοῖς μακρόθυμον ἐπιδείκνυσι, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἐπηρεαζομένοις πρόνοιαν, καὶ δὴ καὶ τὸ πάντοτε τῷ ἐκ τοῦ κακοῦ δύνασθαι

20 τι ἀγαθὸν ἀπεργάζεσθαι ταῦτά μοι περὶ τούτων, ὡς ἐν παρέργῳ, καὶ ἢ δυνάμει εἶμι, τεθεολογείσθω τὰ νῦν· τίνα δ' ἂν ἔχοιεν τὸν σκοπὸν, ἀκριβῶς εἴση τῷ πατριαρχικῷ τουτιῶ καὶ συνοδικῷ γράμματι ἐντυχῶν· ἀλλὰ γὰρ μὴ ἀνάτιος εἶης παρὰ Θεοῦ, εἰ μὴ παρηρησία ἐπιδεικνύεις αὐτό, καὶ τοῖς βουλομένοις ἐκδιδοίης ἀντίγραφα· γιγνόμενον γὰρ τοῦ πονηροῦ δήγματος προσεναπομείναι

25 τι ταῖς τῶν ἀκραισιτέρων ψυχαῖς· ὅπως οὖν ἰαθῶσι τῷ τοῦ ἀρχιεπιστοῦ

2006 παρ' ἡμῖν τοιοῦτω θεραπευτικῷ ἐπιπλάσματι καὶ προνοήσεις φιλανθρωπῶς, καὶ ἐκτελέσεις αὐτῷ τε πειθαρχῶν καὶ σαυτῷ τὰ προσήκοντα πράττων, προσθήσω δ' ὅτι καὶ πατρικὸν ἐκ τῶν χειρῶν καταθύμιον, οὐδὲν γὰρ ψυχῆς λογικῆς ἀντάξιον.

30 Ἐροσόμενον σε διαφυλάττοι ὁ κύριος ψυχῇ τε καὶ σώματι, νῆ ἐν Χριστῶν παμφίλτατε.

Ἐνετήθην πναναιψιῶνος ἡ' ἐπὶ ἰ' κατὰ τὸ ἀφ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον.